

7. Кобець І. М. Основи навчання гри на трубі / І. М. Кобець – К. : Муз. Україна, 1985. – 77 с.

References:

1. Apatskij V. N. *Osnovy teorii i metodiki duhovogo muzykal'no-ispolnitel'skogo iskusstva : ucheb. posobie* / V. N. Apatskij, Kiev. : NMAU im. P. I. Chajkovskogo, 2006, 432 p.
2. Naimushyna Iu. O. *Osnovy teorii i metodyky navchannia hry na fleiti : navch. posib.* / Iu. O. Naimushyna, O. S. Plokhotniuk, Luhansk : Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 2011, 148 p.
3. Podolchuk V. V. Rol vykonavskoho dykhannia ta artykuliatsii pry hri na trubi, *Visn. Luhan. nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka : Pedagogichni nauky*, 2010, Ch. 2, № 7 (194), pp. 100–107.
4. Podolchuk V. V. *Navchannia hry na trubi i vykonavska praktyka : navch. posib*, Donetsk : TOV «Tsyfrova typohrafiia», 2009, 106 p.
5. Posvalyuk V. T. *Metodika ovladeniya verxnim registrom na trube : ucheb. posobie*, Kiev, NMAU im. P. I. Chaikovskogo, 2013, 60 p.
6. Posvaliuk V. T. *Shchodenni samostiini upravy trubacha : navch. posib.*, Kyiv, Vseukr. bras-biuletyn, 2002, 56 p.
7. Kobets I. M. *Osnovy navchannia hry na trubi*, Kyiv, 1985, 77 p.

Summary

Zhang Jianan

Specific of Performing Breathing of the Musician Playing the Wind Instruments

The question of forming and functioning of the correct performing breathing of the musicians, playing the music works with the help of the wind instruments instruments has been examined in the article. It is the physiological and technical foundation for realization of all other components of the music performing process. The types of music performing breathing of the musician playing the wind instruments have been cleared out, and the most optimal of them, mixed, for performing complicated artistic tasks, which offers modern composer's creative work, has been determined. The peculiarities of physiological processes of performing breathing in and breathing out of the musicians have been detailed. Natural ways of mastering playing the wind music instruments with the use of the muscle support have been studied. In the article the expedient methodical complex, which assists the whole theoretic cognitive and practical development for the best music performing breathing has been offered. It is proposed to develop constantly the ability to operate personal breathing muscles and diaphragm, which appears in the process of permanent work, directed for the development of performing breathing.

Key words : *breathing, performing breathing, methodical complex.*

Дата надходження статті: «10» березня 2015 р.

Стаття прийнята до друку: «02» квітня 2015 р.

УДК 37.02:377.8(045)

ІРИНА ЧЕМЕРИС,

*соціальний педагог, викладач
(м.Луцьк)*

Використання інноваційних технологій у процесі виховної роботи педагогічного коледжу

У статті розглянуто проблему застосування інновацій у процесі виховної роботи у підготовці майбутніх вчителів до інноваційної професійної діяльності; проаналізовано тенденції розвитку інноваційної діяльності педагогічного коледжу; визначено дефініції «інновація», «інноваційна діяльність»; окреслено основні завдання інноваційної роботи; описано досвід виховної роботи з використанням інновацій у педагогічному коледжі; аналізується впровадження інноваційних технологій у виховний процес як одне з найважливіших питань, які сьогодні розглядаються в освіті, прослідковано позицію педагога у процесі використання нововведень, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час упровадження і поширення інновацій.

Ключові слова: *інновація, інноваційна діяльність, педагог-новатор, технологія, самопізнання, інформаційно-комунікаційні технології.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Модернізація системи освіти пов'язана, насамперед, із введенням в освітнє середовище інноваційних технологій, в основу яких покладені цілісні моделі навчально-виховного процесу, засвоєні на діалектичній основі єдності методології та засобів їх здійснення. Останнім часом досить широко увійшов у вжиток термін «інноваційні технології».

Аналіз досліджень і публікацій... Особливості інноваційної педагогічної діяльності досліджені в працях вітчизняних та зарубіжних науковців В.Загвазінського, В.Кан-Каліка, Л.Подимової,

В.Сластьоніна, Н.Лапіна, Л.Даниленко, І.Дичківської, О.Козлової, О.Мармази, де проблема інноваційних процесів стала однією з пріоритетних [5; 6; 12; 10; 3; 4; 8; 11]. У їхніх працях систематизовано досвід управління інноваційними процесами, виділено цільовий аспект. На думку вчених, для успішного здійснення інноваційної діяльності необхідно вивчити передумови їхньої ефективності, тобто чинники, які сприяють або стимулюють ефективний перебіг і розвиток цього процесу.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей використання інноваційних технологій у процесі виховної роботи педагогічного коледжу.

Виклад основного матеріалу... Нововведення (інновації) не виникають самі собою, а є результатом наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Інноваційний процес у вихованні розпочинається з етапу вивчення об'єкта чи явища виховного процесу. Головною рушійною силою інноваційної виховної діяльності в педагогічному коледжі є викладач, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час упровадження і поширення нововведень. Педагог-інноватор – носій конкретних нововведень, їх модифікатор. Він має широкі можливості і необмежене поле діяльності, оскільки на практиці переконується в ефективності наявних технологій виховання і може коригувати їх, проводити структурування досліджень виховного процесу, створювати нові форми та методи. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал педагога, тому сьогодні на освітянській ниві потрібен учитель з яскраво вираженими творчими здібностями, здатний до реалізації поставлених цілей.

У процесі створення і розвитку інновацій власне виховної системи щоразу необхідно вирішувати низку конкретних завдань:

- формування у студентів цілісної і науково обґрунтованої картини світу;
- формування громадянської самосвідомості;
- прилучення до загальнолюдських цінностей, формування правил поведінки, адекватних цим цінностям;
- формування креативності, творчості як риси особистості;
- формування самосвідомості, допомога в самореалізації.

Загалом цей список можна продовжувати. Педагог-інноватор усвідомлює свою педагогічну місію – змінити на краще якість життя своїх вихованців. Він дбає не тільки про навчання та виховання, хоче відкрити студентам можливості творчого розвитку, готовий до пошуку, прагне до вдосконалення, ініціативний, активний, креативний, компетентний [8]. Серед особистісних показників виділяють також проектно-конструктивну свідомість. Педагог-інноватор знаходиться в постійному пошуку нових ідей, здатний їх оцінити, творчо використовує те, що придатне, у своїй роботі, може створити власний проект, свою освітню технологію.

Педагогічний колектив коледжу, керуючись у своїй роботі Конституцією України, «Законом України про освіту», Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ ст.), Постановою Кабінету Міністрів України «Національна програма патріотичного виховання населення...», Концепцією виховання дітей і молоді в національній системі освіти, виховує громадянина-патріота своєї Батьківщини, готового до подальшої освіти і трудової діяльності, з вільними політичними і світоглядними переконаннями, формує творчу особистість студента, його свідоме ставлення до обов'язків, повагу до національних цінностей нашого народу, вироблення навичок здорового способу життя.

Для проведення дослідження визначеного нами питання було обрано процес виховної роботи Луцького педагогічного коледжу. Загальновизначено, що виховання як важлива складова педагогічного процесу має ґрунтуватись на справжньому інтересі й повазі до вихованця і створювати необхідні умови для кожного студента щодо пошуку власного життєвого шляху в суспільстві, формуванні, закріпленні соціального досвіду, взаємодії, зберігаючи при цьому його духовне, психофізичне здоров'я.

Оскільки виховний процес у коледжі органічно переплітається з навчанням студентів, опануванням основ наук, багатством національної і світової культури, методами, які ми обрали для практичного вивчення інновацій у виховній роботі, були порівняльний аналіз, аналіз документів, бесіда, спостереження, дедукція, індукція.

Серед педагогів коледжу давно утвердилась думка, що успіх виховного процесу залежить від стосунків між викладачем та студентом, які повинні будуватися на основі співдружності, співпраці та ділового партнерства; викладач має глибоко розуміти природу вихованців, їх індивідуальні риси і можливості, поважати особистість молодшої людини, турбуватися про її гармонійний розвиток.

Колектив коледжу підвищує результативність виховання шляхом удосконалення традиційних форм роботи, пошуку нових систем виховання.

Для розбудови власної виховної системи навчального закладу необхідно віднайти відповіді на такі питання:

– Як навчити студента жити й орієнтуватись у динамічному світі?

– Як сформувати вільну, самодостатню, успішну, творчу особистість, спроможну сприймати й творити зміни в професійній діяльності й соціальному житті?

– Як спонукати студента до саморозвитку, самовиховання, самореалізації поставлених цілей?

Коледж як один із інститутів соціалізації людини сприяє підготовці студентської молоді до ролі активних суб'єктів у майбутніх суспільних процесах, де молода людина повинна бути винятково уважною як до нових реалій і тенденцій суспільного розвитку, так і нововведень щодо змісту, форм та методів виховання.

Важливою ознакою інноваційного виховного середовища є наявність системи використання перспективних педагогічних технологій для забезпечення якісної освіти студентів [14]. В арсеналі нинішніх педагогів є безліч нових форм, методів, технологій виховання, але в їх основі покладено особистісно-орієнтований підхід до виховання. До найбільш розповсюджених належать такі: технологія виховання духовної культури студента, технологія інтегрованого виховання, технологія виховання успішної особистості, технологія «Педагогічна підтримка», технологія професійного самовиховання, інтерактивні технології виховання, нові інформаційно-комунікаційні технології, технологія виховання культури взаємин студентів, ігрові технології (казкотерапія, психокорекційне малювання, технологія виховання рольовими іграми) та інші.

Отже, розвиток навчального закладу, тобто перехід його на новий якісний стан може здійснюватися тільки через інноваційний процес. Водночас, існує низка проблем, що призводять до невідповідності з сучасними вимогами освіти:

– недостатній рівень готовності викладачів до інноваційних процесів у вихованні;

– недосконалий організаційний методичний супровід щодо створення, поширення та використання нового;

– внутрішні протиріччя, що заважають створенню та застосуванню нового;

– непродуктивна пошукова практика викладача.

Виходячи з цього, метою педагогічного колективу є розкриття сутності інновацій у виховному процесі та визначення шляхів їх упровадження.

Основним напрямом виховної роботи є технологія виховання духовної культури студента. Під час занять, а також у позааудиторній роботі педагоги ставлять за мету сформувати свідомого громадянина, патріота, професіонала, тобто людину з притаманними їй особистісними, духовними якостями і рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на розвиток демократичного громадянського суспільства. У групах проводяться бесіди: «Народе мій!», «Громадянин суверенної України», вечори: «Пісня – душа народу», «Без верби і калини – нема України», диспути: «Мое місто вчора, сьогодні і завтра», «Чи потрібен я Україні таким, яким є сьогодні?», «Українська держава: історія і сучасність». Патріотичне виховання продовжується і в повсякденній роботі. Коледж має власну символіку – статут і прапор. Це виховує у молоді почуття гордості за свою альма-матер.

Найпоширенішою інноваційною технологією є інформаційно-комунікаційна, яку все частіше стали використовувати не лише при вивченні навчальних предметів, а й в організації виховної роботи. Інформаційно-комунікаційні технології – це форми і методи передачі й опрацювання інформації за допомогою новітніх засобів та пристроїв зв'язку (телебачення, комп'ютеризація, Інтернет та мобільна мережа) [1]. Сучасних студентів уже мало цікавлять традиційні виховні години – сьогодні молодь надає перевагу інформаційно-комунікаційним технологіям. Доведено, що 80% інформації людина отримує через зорові відчуття. Використання мультимедійної наочності дає змогу не лише швидко сприйняти нову інформацію, а також за допомогою картинок, ілюстрацій посилити ефективність сприйняття матеріалу. Важливо зазначити, що у тиждень методичного об'єднання кураторів груп було проведено чимало виховних заходів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій: тематична виховна година «Віртуальна подорож до парку Софіївка», інформаційна акція «Соціальні ризики сучасної молоді», радіогазета, присвячена Міжнародному Дню студента та ін.

Під час проведення методичного тижня кураторів навчальних груп ми проводили опитування, чи використовують інноваційні технології, які саме, і як вони впливають на якість і результативність їхньої роботи. Опитування серед кураторів навчальних груп показало, що 91% респондентів використовують інформаційно-комунікаційні технології у своїй професійній діяльності; 75% використовують відеоматеріали та презентації під час проведення виховних годин, 100% опитаних підтвердили, що використання інформаційно-комунікаційних технологій позитивно впливає на якість та ефективність проведення виховних годин. Цю технологію також використовуємо й у проведенні тренінгових занять на різну соціально-психологічну тематику, де використовуємо не лише традиційні форми проведення тренінгів, а й відео-, аудіоматеріали та інші спеціальні технічні засоби, і у проведенні виховних годин.

У цій технології широко вивчається питання про ґендерну освіту молоді. Ґендерне виховання – цілеспрямований і систематичний вплив на свідомість, почуття, поведінку вихованців з метою формування в них егалітарних цінностей, поваги до особистості, незалежно від статі, розвитку індивідуальних якостей і здібностей задля їх самореалізації, оволодіння навичками толерантної поведінки та з метою побудови громадянського суспільства [9]. Студенти та викладачі коледжу були учасниками двох проєктів: «Ґендер в школу», «Вчимося себе захищати». Під час першого проєкту було проведено тренінги як у школах нашого міста, так і в коледжі серед студентів. Особливістю було те, що студенти самі проводили ці тренінги і серед своїх однолітків, і серед викладачів коледжу. У ході проєкту піднімали такі питання: ґендерна рівність, ґендер, закон і ми, ґендер і насильство, ґендерні стереотипи в освіті, також був проведений міський Громадський форум з протидії ґендерному насильству під назвою «Ґендерна рівність: бажане та дійсне». Вперше відбулася презентація вистав Ґендерного інтерактивного театру «Дзеркало», де наші студенти показали дві вистави «Квіти життя» – про проблему абортів, та «Скалки дзеркал тролів» – проблема насильства. Участь у другому проєкті передбачала поширення серед дітей та молоді знань про права дитини та навичок щодо їх захисту. Також були проведені тренінги, дебатні ігри серед учнів шкіл та студентів I–II рівнів акредитації, круглі столи. По завершенню відбувся Всеукраїнський громадсько-мистецький форум, де наш театр презентував нові вистави, присвячені проблемам торгівлі людьми та самотній старості.

Технологія формування культури міжособистісних взаємин передбачає одночасний вплив на свідомість студента та включення його у діяльність. Важливою умовою розвитку культури взаємин студентів є включеність у різнобічну діяльність, задоволення потреб у самоствердженні, самовизначенні. Виховуючи у студентів трудові навички, позитивне ставлення до праці як єдиного засобу забезпечення гідного існування і морального задоволення, викладачі залучають їх до суспільно корисної праці. Також однією з поширених форм міжособистісного спілкування є проблемний діалог куратора та студента або студентів між собою. У ньому створюються всі необхідні умови для прояву активності та самостійності вихованців.

Важливим аспектом технології інтерактивного виховання особистості є почуття групової належності, що дає змогу невпевненим у собі студентам почувати себе безпечно, долати труднощі. Студенти відчують емоційну підтримку. Організація цієї технології виховання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор у виховній роботі, спільне розв'язання наявних проблем на основі аналізу обставин і відповідної ситуації. Обов'язковим є те, що під час розгляду виховних ситуацій як викладач, так і студенти можуть висловлювати власну думку, вони є рівноправними. Інтерактивна технологія ефективна для вироблення ієрархії цінностей особистості, створення позитивної групової атмосфери взаємодії.

Технологія інтегрованого виховання передбачає художньо-естетичну освіченість і вихованість особистості. Виховуючи у студентської молоді естетичні погляди, смаки, які ґрунтуються на народній естетиці та на найкращих надбаннях цивілізації, педагогічний колектив прагне виробити у студентів естетичну активність, бажання вносити прекрасне у життя, примножувати культурно-мистецькі надбання народу. Формування інтелектуальної діяльності молоді завжди було і залишається одним з основних загальноосвітніх та виховних завдань. Їх тематикою може бути: «У чому сила любові», «Подорож країною музичних інструментів», «У світі вокально-хорової музики» та інші.

Оволодіння технологією професійного самовиховання допоможе майбутньому педагогу продуктивно організувати самостійну підготовку до професійної діяльності. Робота із самовиховання починається із самопізнання, самовивчення, усвідомлення своїх успіхів і невдач, аналізу своїх переживань, психічних станів. Цьому сприяють сформовані рефлексивні вміння, які дають змогу об'єктивно аналізувати власні думки і вчинки.

Самопізнання – процес цілеспрямованого отримання інформації про розвиток якостей своєї особистості. Основне його правило – шукати в собі істинне «Я». Самопізнання необхідне не для задоволення власної цікавості від процесу пізнання, не заради пошуку істини, а заради певної мети, зокрема, для самовдосконалення, тобто формування себе відповідно до власних намірів, ідеалу. Воно є підставою для адекватного (такого, що відповідає можливостям особистості) оцінювання самого себе.

Займаючись самовихованням, студент насамперед виявляє ті особливості свого характеру, які допомагають успішно навчатися, плідно працювати, легко й компетентно спілкуватися. Важливим елементом процесу самопізнання є самовизначення власної спрямованості, темпераменту, здібностей, особливостей і мотивів поведінки, вчинків тощо.

Нині поширений такий метод пізнання власного «Я» як самотестування, тобто застосування різноманітних тестів для визначення якостей власного характеру, особливостей пам'яті, уваги, мислення тощо, який проводять як куратори груп, так і практичний психолог. Однак тести, які

можна віднайти у науково-популярних виданнях, газетах, журналах, не завжди достатньою мірою науково обґрунтовані й часто мають не так пізнавальний, як розважальний характер, а тести з наукової літератури громіздкі і не цілком придатні для самостійного використання. Проте всі тести можуть дати певні уявлення про здібності, схильності, уміння, тому нехтувати ними не варто. Завдяки самопізнанню і самооцінці майбутній педагог усвідомлює необхідність самовиховання, поступово створює модель майбутньої роботи над собою [2].

Висновки... Організація позанавчальної роботи зі студентами є ефективною, оскільки добираються цікаві, емоційно насичені форми її реалізації. Під час проведення виховних заходів кожен студент виступає активним учасником виховного процесу. Для цього куратори академічних груп забезпечують самостійну творчу діяльність студентів, задовольняють їхні творчі потреби, інтереси, захоплення та ініціативність. К. Д. Ушинський писав: «... у вихованні все повинно базуватися на особі вихователя, тому що виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості. Ніякі статuti і програми, ніякий штучний організм закладу, хоч би як хитро він був придуманий, не може замінити особистості в справі виховання» [13].

Тож педагогічний колектив впевнений у тому, що виховання студентської молоді в коледжі організоване правильно і насправді формує повноцінну цілісну особистість, індивідуальність і громадянина України.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бібік С. П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Бібік, Г. М. Сята. – Харків : Фоліо, 2006. – 623 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2003. – 576 с.
3. Даниленко Л. І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії та практиці / Л. І. Даниленко // Педагогічні інновації : зб. наук. праць. – К. : ІЗМН, 2000. – С. 612.
4. Дичківська І. Д. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. Д. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Загвязинский В. И. Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука / В. И. Загвязинский // Инновационные процессы в образовании. – Тюмень, 1990. – С. 46–55.
6. Кан-Калик В. И. Педагогическая деятельность как творческий процесс / В. И. Кан-Калик. – М., 1997. – 64 с.
7. Козлова О. Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. Г. Козлова. – К., 1999. – 40 с.
8. Козлова О. І. Основні стратегії педагогічного впливу при традиційному та інноваційному підходах до навчання / О. І. Козлова // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. праць / ред. кол. Л. І. Даниленко та ін. – К. : Логос, 2000. – С. 239–245.
9. Кравець В. П. Гендерна педагогіка : навч. посіб. / В. П. Кравець. – Тернопіль : Джура, 2003. – 416 с.
10. Лапин Н. И. Интенсификация инновационных процессов – стратегическая задача теории и практики нововведений / Н. И. Лапин // Инновационные процессы. – М. : ВНИИСИ, 1982. – С. 5–18.
11. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Харків : Основа, 2004. – 240 с.
12. Сластенин В. А. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. – М. : Магистр, 1997. – 224 с.
13. Ушинський К. Д. Вибрані твори : у 2-х тт. / К. Д. Ушинський. – К., 1983. – Т. 1.
14. Химинець В. В. Інноваційно-освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород, 2007. – 364 с.

References:

1. Bibik S. P. *Slovnýk inšomovnyh slov: tлумachennia, slovotvorennia ta slovovzhyvannia*, Kharkiv : Folio, 2006, 623 p.
2. Volkova N. P. *Pedahohika: Posibnyk dlia studentiv vishhykh navchalnykh zakladiv*, Kyiv, Vydavnychi tsentr «Akademiia», 2003, 576 p.
3. Danylenko L. I. *Osnovni problemy osvitoi innovatyky v suchasni teorii ta praktytsi, Pedahohichni innovatsii: Zb. nauk. pr.*, Kyiv, IZMN, 2000, p. 612.
4. Dychkivska I. D. *Innovatsiini pedahohichni tehnolohii: Navch. posib.*, Kyiv, Akademvidav, 2004, 352 p.
5. Zagv'jazinskij V. I. *Innovacionny'e processy' v obrazovanii i pedagogicheskaja nauka, Innovacionny'e processy' v obrazovanii*, Tyumen', 1990, pp. 46–55.
6. Kan-Kalik V. I. *Pedagogicheskaya deyatel'nost' kak tvorcheskij process*, Moscow, 1997, 64 p.
7. Kozlova O. G. *Pidhotovka vchytelia do innovaciinoi diialnosti v systemi pisliadyplomnoi osvity*, Kyiv, 1999, 40 p.
8. Kozlova O. I. *Osnovni stratehii pedahohichnoho vplyvu pry tradytsiinomu ta innovatsiinomu pidhodah do navchannia, Pedagogichni innovatsii: ideii, realii, perspektivi: Zb. nauk. pr.*, Kyiv, Logos, 2000, pp. 239–245.
9. Kravets V. P. *Genderna pedahohika. Navch. posib.*, Ternopil, Dzhura, 2003, 416 p.
10. Lapin N. I. *Intensifikaciya innovacionny'x processov – strategicheskaya zadacha teorii i praktiki novovvedenii, Innovacionny'e processy'*, Moscow, VNIISI, 1982, pp. 5–18.
11. Marmaza O. I. *Innovatsiini pidhody do upravlinnia navchalnym zakladom*, Kharkiv, Osнова, 2004, 240 p.

12. Slastenin V. A. *Pedagogika: innovacionnaya deyatel'nost'*, Moscow, Magistr, 1997, 224 p.
13. Ushynskii K. D. *Vybrani tvoriy u 2 tomakh*, Vol. 1, Kyiv, 1983.
14. Khymynec V. V. *Innovatsiino-osvitnia diialnist*, Uzhgorod, 2007, 364 p.

Summary

Iryna Chemerys

The Use of Innovative Techniques in the Educational Process of Pedagogical College

The problem of the use of innovative techniques in the educational process in preparation of the future teachers to innovative professional activity has been studied in the article; the tendencies of innovative activity development of pedagogical college have been analyzed; the definitions «innovation», «innovative activity» have been determined; the main tasks of innovative work have been cleared out; the experience of educational work with the use of innovations in pedagogical college has been described; introduction of innovative technologies into the educational process as one of the most important questions, which are studied worldwide nowadays, has been examined; the position of a teacher in the process of use of innovation, as a subjective factor is crucial during the introduction and spread of innovation, has been traced.

Key words: innovation, innovative activity, pedagogue-innovator, technology, self-knowledge, information and communication technologies.

Дата надходження статті: «01» квітня 2015 р.

Стаття прийнята до друку: «23» квітня 2015 р.

УДК 37.018.46(045)

ОЛЕНА ЧУБАРУК,
старший викладач
(м. Біла Церква)

**Професійна компетентність вчителів української мови і літератури
як психолого-педагогічна проблема**

Представлено матеріали теоретичного дослідження проблеми професійної компетентності вчителів української мови і літератури у психолого-педагогічній науці. Виокремлено складові компетентнісного підходу, до яких віднесено цілі освіти, особливості освітнього процесу, зміст освіти, інтегрований результат освіти в діяльнісному вимірі. Уточнено зміст поняття «професійна компетентність». На основі теоретичних досліджень проаналізовано внутрішню і зовнішню структуру професійної компетентності вчителів української мови і літератури. За результатами проведеного аналізу наукової літератури зроблено висновок, що у зарубіжних і вітчизняних нормативних документах, психолого-педагогічних працях визначено типові пріоритетні ідеї, принципи, функції, складові компетентнісного підходу, професійних компетентностей, які є концептуальними щодо створення майбутньої цілісної теорії компетентнісного підходу.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, професійна компетентність, структура професійної компетентності вчителів української мови і літератури.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Суспільні зміни, які відбуваються в Україні та світі, зумовлюють визначення сучасних підходів до вирішення питань освітньої науки і практики. Загальна стратегія державної освітньої політики спрямована на забезпечення якості освіти, інтеграції до загальноєвропейського та світового співтовариства. Саме тому процес, спрямований на впровадження системи компетентностей, сприяє утвердженню України в міжнародному освітньому просторі [8]. Пошук шляхів вирішення актуальних питань сучасної освіти пов'язаний із упровадженням компетентнісного підходу. Це, у свою чергу, визначає необхідність підготовки педагогічних працівників у системі післядипломної освіти до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу.

Аналіз досліджень і публікацій... Аналіз психолого-педагогічної літератури вказує на те, що на сучасному етапі розвитку компетентнісної освіти існує чимала кількість праць вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених дослідженню сутності поняття «**компетентнісний підхід**»: Т.Агейкіна-Старченко, О.Антонова, В.Байденко, Н.Бібік, В.Болотов, Л.Васильченко, А.Вербицький, І.Гришина, Г.Данилова, О.Дубасенюк, Е.Зеєр, І.Зимня, І.Зязюн, В.Кремень, Н.Кузьміна, С.Лісова, О.Локшина, Л.Маслак, А.Маркова, Г.Мартинюк, Л.Мітіна, Н.Ничкало, О.Овчарук, О.Пометун, Дж.Равен, О.Савченко, В.Свистун, Г.Селевко, А.Хуторський, С.Шипов, В.Ягупов та ін.

Спільна думка вітчизняних і зарубіжних науковців зводиться до розуміння сутності